

# Spis treści

## **PIERWSZE TYSIĄCLECIE**

### **OBSZAR TRANZYTOWY WIECZNOŚCI**

#### **WPROWADZENIE ..... 13**

#### **NA POCZĄTKU BYŁ PUCZ ..... 25**

Święty Piotr stawia na Rzym.....32

Rzym nie wierzy w Boga.....39

#### **NARODZINY KOŚCIOŁA ..... 50**

Miecze apostołów – Leon I .....53

Tryumf bezsilności: wiara rośnie .....58

Najlepsza droga do zbawienia – męczeństwo .....65

Chrześcijaństwo staje się religią państwową .....70

Do kogo należy Kościół? .....82

#### **ROZPAD IMPERIUM ROMANUM ..... 88**

Spisek w Konstantynopolu .....89

Walka o władzę w całym Kościele .....94

Papież jako biskup biskupów .....102

Kto ochroni Watykan? .....110

#### **CHRZEŚCIJAŃSKI ZACHÓD NA HORYZONCIE ..... 116**

Watykan i Rzym pod rządami Gotów .....117

Europa jest warta chrztu – Chłodwig .....125

Upadek Gotów – powiększenie władzy papieskiej .....131

Papież mimo woli – Grzegorz I Wielki .....141

Dywidzje papieża: mnisi i misjonarze .....148

#### **ROZŁAM MIĘDZY RZYMEM I BIZANCJUM ..... 156**

Spór o kult obrazów dzieli cały Kościół .....157

Katolickie królestwo Franków: początek Europy .....162

Papież koronuje cesarza .....169

Mroczne stulecie .....175

Legendarna papieżycza Joanna .....179

Utrata władzy przez Stolicę Apostolską .....183

Sceny z pewnego rozvodu – wielka schizma wschodnia .....188

## DRUGIE TYSIĄCLECIE

|                                                     |     |
|-----------------------------------------------------|-----|
| ŻĄDZA WŁADZY I NIENAWIŚĆ – GRZEGORZ VII .....       | 195 |
| Trudny spadek – reforma gregoriańska .....          | 199 |
| Zdetronizowany papież i wykłęty król: Kanossa ..... | 204 |
| Dyktatura papieża .....                             | 212 |

## ODWILŻ NA SZCZYTACH WŁADZY

|                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------|-----|
| – PAPIEŻ I CESARZ W ROZKWICIE ŚREDNIOWIECZA .....            | 224 |
| „Bóg tak chce!” – wyprawy krzyżowe .....                     | 225 |
| Od szlachetnego rycerza do biedaka – pierwsi krzyżowcy ..... | 228 |
| Armia papieża – zakony rycerskie .....                       | 236 |
| Spór o inwestyturę – ostatnia runda .....                    | 241 |
| Barbarossa i cugle papieża .....                             | 248 |
| Pełnia władzy i misterium .....                              | 263 |

## WATYKAN POD NACISKIEM

|                                                      |     |
|------------------------------------------------------|-----|
| – ZAGROŻENIA WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE .....           | 266 |
| Nawrócenie albo stos – początki inkwizycji .....     | 275 |
| Jerozolima – ofiara papieskiej polityki władzy ..... | 280 |
| Zbyt święty na Watykan – anielski papież .....       | 286 |
| Bieda jako prowokacja – Franciszek z Asyżu .....     | 291 |
| We francuskich rękach – papież w Awinionie .....     | 296 |
| Władza świecka i duchowa – ostatnie starcie .....    | 301 |

## POWRÓT DO WATYKANU .....

307

|                                                    |     |
|----------------------------------------------------|-----|
| Czas rozdarcia – wielka schizma zachodnia .....    | 310 |
| Papież i antypapież .....                          | 314 |
| Sobór w Konstancji, czyli ratowanie Kościoła ..... | 317 |
| Od świątyni do burdelu .....                       | 326 |

## EPOKA REFORMACJI .....

335

|                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------|-----|
| Koronacja papieża i przeżycia w więzy .....               | 335 |
| Budowa ze skandalami: nowa Bazylika Świętego Piotra ..... | 344 |
| Polemika, propaganda i pamflety .....                     | 350 |
| Operacja „Odpusty” .....                                  | 355 |
| Papież w panice – Leon X i Luter .....                    | 364 |

## UPADEK CZY REFORMY? WATYKAN W POTRZEBIE .....

374

|                                                      |     |
|------------------------------------------------------|-----|
| Godzina inkwizycji .....                             | 379 |
| Na przekór duchowi dziejów – sobór trydencki .....   | 383 |
| Przeciętność jako zasada: Święte Oficjum .....       | 387 |
| Centrum świata – Watykan i Galileo Galilei .....     | 392 |
| Przephych bez władzy – papież w okresie baroku ..... | 397 |

|                                                                   |     |
|-------------------------------------------------------------------|-----|
| PAPIEŻ JAKO BIERNY OBSERWATOR<br>– EUROPA W XVIII WIEKU .....     | 401 |
| Innocenty XI i Król Słońce .....                                  | 404 |
| Watykan w czyścju oświecenia .....                                | 411 |
| Kościoły odwracają się od Rzymu – Austria, Niemcy i Francja ..... | 416 |
| ODRODZENIE KOŚCIOŁA RZYMSKIEGO .....                              | 422 |
| Zbawienie leży za górami – ultramontanizm .....                   | 424 |
| Nieomylny – Vaticanum I .....                                     | 427 |
| <i>Kulturkampf</i> Watykanu i Prus .....                          | 431 |
| STOLICA APOSTOLSKA W XX WIEKU .....                               | 435 |
| Papież i diabeł .....                                             | 436 |
| Watykan i Żydzi .....                                             | 440 |
| Spiskowcy papiescy .....                                          | 447 |
| Skok do współczesności – Vaticanum II .....                       | 455 |
| PAPIESTWO NA PRZEŁOMIE TYSIĄCLECI .....                           | 463 |
| Wyzwanie dla Watykanu – teologia wyzwolenia .....                 | 466 |
| Zamach na Jana Pawła II .....                                     | 470 |
| Ekspressem do nieba – Escrivá i Dzieło Boże .....                 | 473 |
| Opus Dei i finanse watykańskie .....                              | 479 |
| Napięcia między wiarą i rozumem – Benedykt XVI .....              | 482 |
| WIECZNOŚĆ WATYKANU. WIDOKI NA PRZYSZŁOŚĆ .....                    | 485 |
| ANEKS .....                                                       | 489 |
| GŁÓWNE ODGAŁĘZIENIA CHRZEŚCJJAŃSKIE .....                         | 490 |
| GŁÓWNE WYZNANIA CHRZEŚCJJAŃSKIE .....                             | 491 |
| LISTA PAPIEŻY .....                                               | 497 |
| LITERATURA (WYBÓR) .....                                          | 509 |
| PODZIĘKOWANIA .....                                               | 514 |
| ŹRÓDŁA ILUSTRACJI .....                                           | 515 |
| INDEKS OSÓB .....                                                 | 516 |